

2.4.2.2 - Табеларни преглед и пример садржаја стратегије и програма

У овом анексу приказују се пример садржаја програма и преглед мишљења РСЈП на предлог документа јавне политике. Овај пример служи искључиво као илустрација процеса и уобичајених грешака које се праве због недостатка искуства у припреми документа јавне политике.

Садржај стратегије и програма је исти, с тим да се програмом даље разрађују посебни циљеви стратегије или другог планског документа на основу којег се програм израђује.

Табела 38. Форма и садржина стратегије и програма, адаптирано према Уредби.

Садржина програма:	Пример важећег програма	Пример коментара РСЈП на предлог програма
Увод, који садржи: <i>Правни основ за надлежност за доношење (позивање на одредбе закона);</i>	Програм за развој електронске трговине у Републици Србији за период 2019–2020. године ¹⁴⁰ (у даљем тексту: Програм развоја е-Трговине). Правни основ за доношење овог програма садржан је у члану 38. став 1. Закона о планском систему („Службени гласник РС”, број 30/18), којим је прописано да документе јавних политика на републичком нивоу усваја Влада, осим ако је другачије прописано посебним законом.	Предлагач је изоставио да наведе правни основ за надлежност за доношење... Програм је накнадно усклађен са овим мишљењем.
<i>Разлоге за доношење, који укључују одговоре на питања:</i>	Програм развоја е-Трговине Како је развој дигиталне економије, која обухвата и електронску трговину, један од приоритета Владе Републике Србије, изради овог програма приступило се из разлога неопходности да се у једном документу јавне политике дефинишу посебни циљеви чија је реализација неопходна како би се ова област унапредила, као и да се одреде алати за њихово остваривање, односно да се дефинишу мере и активности чија ће реализација допринети унапређењу електронске трговине у Републици Србији. Овај програм доноси се по први пут и представља први документ јавне политике у области развоја електронске трговине за период 2019–2020. године.	Предлагач је изоставио да наведе разлоге за доношење документа, који укључују одговоре на питања: зашто се приступило изради документа... Програм је усклађен са овим мишљењем.
<i>Зашто се приступило изради тог документа, односно које су индикације</i>	Програм развоја е-Трговине	

¹⁴⁰ „Службени гласник РС”, број 7319. <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/Vlada/drugiakt/2019/73/1/reg>

да постоји потреба за јавном интервенцијом?

Стратегијом развоја трговине Републике Србије до 2020. године („Службени гласник РС”, број 100/16) утврђено је да су у поређењу са оствареним нивоом и основним токовима развоја у Европској унији још увек присутни значајни структурни проблеми на макро и микро нивоу развоја трговине Републике Србије који, између осталог, обухватају следеће: недовољан развој свих облика електронске трговине који је у нескладу са релативно високом стопом прихватања рачунара, мобилних телефона и интернета у Републици Србији, као и угроженост позиције малих трговинских предузећа и предузетника када нема никакве јавне помоћи или подршке у њиховом развоју. Ово се посебно односи и на иновативне формате електронске трговине, чији развој може подстаћи развој других делатности, као и на недовољну примену у пракси модерних сазнања из области трговинског менаџмента и маркетинга који треба да буду у функцији развоја производње и потрошње, али и пуног уважавања интереса потрошача.

На чију иницијативу се приступило изради документа? (Посебно се реферише на иницијативе физичких и правних лица, уколико их има).

У Уводу програма Е-трговина није наведено ко је био носилац посла, нити на чију иницијативу се приступило изради документа

Да ли се документ јавне политике у тој области доноси први пут или се доноси због тога што истиче важећи документ?

Програм развоја е-Трговине

Овај програм доноси се по први пут и представља први документ јавне политике у области развоја електронске трговине за период 2019–2020. године.

Како је електронска трговина мултидисциплинарна област која укључује заштиту потрошача, логистику, царинске процедуре и тарифе, електронска плаћања итд., у израду овог програма, кроз учешће у међуресорној Радној групи, укључени су били и представници релевантних институција, као што су Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Министарство финансија, Пореска управа, Управа царина, Народна банка Србије и Републички завод за статистику. У наведеној Радној групи учествовао је и представник Кабинета председнице Владе Републике Србије.

Предлагач је изоставио да наведе разлоге за доношење документа, а који укључују одговоре на питања: да ли се документ доноси први пут или се доноси због истека важећег документа...

...У овом делу текста потребно је дати кратку информацију о институцијама укљученим у развој Програма...

Програм је усклађен са овим мишљењем.

Ако се доноси због тога што истиче важећи документ, даје се кратка

Програм развоја е-Трговине

информација
результатима
спровођења
предвиђених
документом;

- о У 2020. години је истекла Стратегија развоја трговине Републике Србије до 2020. године („Службени гласник РС”, број 100/16)..
- мера
тим У документу је наведено: „Стратегијом развоја трговине Републике Србије до 2020. године („Службени гласник РС”, број 100/16) утврђено је да су у поређењу са оствареним нивоом и основним токовима развоја у Европској унији још увек присутни значајни структурни проблеми на макро и микро нивоу развоја трговине Републике Србије који, између осталог, обухватају следеће: недовољан развој свих облика електронске трговине, што је у нескладу са релативно високом стопом прихватања рачунара, мобилних телефона и интернета у Републици Србији, као и угроженост позиције малих трговинских предузећа и предузетника када нема било какве јавне помоћи или подршке у њиховом развоју. Ово се посебно односи и на иновативне формате електронске трговине чији развој може подстаћи развој других делатности, као и на недовољну примену у пракса модерних сазнања из области трговинског менаџмента и маркетинга који треба да буду у функцији развоја производње и потрошње, али и пуног уважавања интереса потрошача.”

Кратку информацију о
институцијама
укљученим у развој те
стратегије;

Програм развоја е-Трговине

Кроз учешће у међуресорној Радној групи, укључени су били и представници релевантних институција, као што су Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Министарство финансија, Пореска управа, Управа царина, Народна банка Србије и Републички завод за статистику. У наведеној Радној групи учествовао је и представник из Кабинета председнице Владе Републике Србије. Задатак Радне групе био је да идентификује препреке за развој електронске трговине и припреми стручну основу која укључује аналитику у предметним областима од значаја за електронску трговину (логистика, царина, заштита потрошача, електронска плаћања, порези и сл.), као и предлог активности у надлежности релевантних институција за израду акционог плана за унапређење ове области за период 2019–2020. године

Податке о документима
јавних политика и
правном оквиру
релевантном за тај
програм, тј. објашњење
везе тог програма са
документом јавне
политике у складу са
којим се доноси, као и о
односу с другим
релевантним важећим
документима јавних

Програм развоја е-Трговине

У посебном фокусу Стратегије развоја трговине до 2020. године („Службени гласник РС”, број 100/16) јесте електронска трговина коју карактеришу бројни утицајни фактори који отежавају њен раст и развој у Републици Србији. У одељку IV. Стратегије „Приоритетна подручја у трговинској политици”, у тачки 7. предвиђена је „Нова фаза у развоју електронске трговине у Републици Србији”, која треба значајно да утиче на обим промета који се у електронској трговини остварују, али и на ефекте које електронска трговина има на све учеснике на тржишту...

Стратегијом развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. („Службени гласник РС”, број 51/10) дефинисано је да је електронска трговина једна од стратешких области у оквиру које су одређени следећи приоритети: уклањање нормативних и тржишних препрека за развој е-трговине, електронски рачуни и електронско плаћање, подстицање

У глави 2. Правни оквир и Изјава о усклађености са стратешким документом Владе, предлагач је навео да је програм усклађен са ... Указујемо да је у Националном програму за сузбијање сиве економије са Акционим планом за период 2019-2020. године за постизање циља 1. Ефикаснији надзор над

политика и правним оквиром

развоја е-трговине, заштита потрошача у е-трговини и координација развоја е-трговине, менаџера у производним и трговинским предузећима, али и представника државне управе, укључујући посебно инспекцијске органе који спроводе надзор у овој области....

Устав Републике Србије у члану 97. тачка 6. прописује да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката и систем обављања појединих привредних и других делатности.

Закон о трговини („Службени гласник РС”, број 52/19) уређује услове и начин за обављање трговине на јединственом тржишту Републике Србије, унапређење трговине и заштиту тржишта, забрану непоштене тржишне утакмице и надзор. У члану 17. тог закона посебно се уређује електронска трговина, односно уређују се модели продаје робе/услуга електронским путем.

Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС”, бр. 62/14, 6/16 – др. закон, 44/18 – др. закон) у глави IV. посебно уређује заштиту потрошача у остваривању права из уговора закључених на даљину, каква је куповина преко интернета. У члану 126. тог закона прописано је да ресорно министарство, између осталог, подстиче и спроводи едукативне и информативне активности усмерене на повећање свести јавности о правима потрошача, укључујући и права потрошача у интернет куповини.

токовима сиве економије дефинисана мера 1.7 – Сузбијање оглашавања и продаје робе преко интернета од стране нерегистрованих субјеката... С тим у вези, позивамо предлагача да изврши усклађивање са Националним програмом за сузбијање сиве економије...

Текст Програма није усклађен са овим мишљењем у уводном делу, међутим, уважава налазе у делу којим се описује стање у области.

Опис постојећег стања, у складу са чланом 55. став 1. тачка 3) ове уредбе;

Програм развоја е-Трговине

У 2017. години у Републици Србији трговина се обављала у 61.906 продајних објеката. Један од најизраженијих трендова на тржишту малопродаје је и раст трговине путем интернета. Према студији Републичког завода за статистику из 2018. године, више од 1.800.000 људи купило је нешто на интернету. Од свих корисника интернета, 45,4% никада није купило ништа на интернету. Иако се тај број драстично побољшао током времена (у 2014. години износио је 59,5%), ови подаци и даље показују да многи корисници интернета у Републици Србији нерадо купују путем интернета, углавном због недостатка поверења у овај вид куповине. Од људи који купују онлајн, 57% је наручило нешто на интернету само једном или два пута у последња три месеца. Редовни онлајн купци, који купују више од 10 пута у три месеца, чине само 5,6%. Ове бројке се значајно разликују од података на нивоу Европске уније, где 15% онлајн купаца има 10 или више онлајн трансакција у три месеца, док више од 40% онлајн купаца потроши између 100 и 500 евра за онлајн куповину у три месеца. Ово показује да је е-трговина у Републици Србији недовољно коришћена и да људи немају навику да редовно купују онлајн. Обично су трансакције електронске трговине спорадичне и повезане са претходним физичким контактом са робом (*showrooming*). Интернет се углавном посматра као информативни канал, где се могу прикупити одређени подаци о жељеним производима, али не и као канал куповине и плаћања (*webrooming*).

У 2016. години било је регистровано преко 360 привредних друштава за обављање трговине путем поште и интернета и њихов промет је чинио око 0,67% укупног малопродајног промета. У 2017. години тај број је 407. Наиме, у Агенцији за привредне регистре регистровано је преко 400 привредних друштава за обављање трговине путем поште и интернета. Међутим, ови подаци нису најпрецизнији јер један број трговаца користи интернет само као један, а не и једини канал продаје, па се из расположивих база не могу видети прецизни подаци. Дакле, нема потпуно прецизних података о броју привредних субјеката који се баве електронском трговином јер не постоје одговарајући регистри, а поред тога и многи нерегистровани субјекти обављају своје пословне активности на *Facebook*-у или *Instagram*-у.

Народна банка Србије објављује податке о плаћањима путем картица (коришћење редовних или интернет платних картица) за производе и услуге на интернету и класификује та плаћања по валутама. Према подацима Народне банке Србије у 2018. години укупан број трансакција за куповину робе и услуга на интернету (платним картицама и е-новцем) у свим валутама износио је 7.665.917. Од тог броја, укупан број платних трансакција за куповину робе и услуга на интернету платним картицама у свим валутама је био 7.333.929, док је укупан број платних трансакција за куповину робе и услуга електронским новцем на интернету у свим валутама био 331.988.

Дефинисање жељене промене, у складу са чланом 55. став 1. тачка 4) Уредбе, које садржи:

- визију, односно жељено стање чијем достизању доприноси постизање општег и посебних циљева;

Визија Програма развоја е-Трговине за период 2019–2020. године јесте унапређење и даљи развој тржишта електронске трговине у Републици Србији кроз заједнички међусекторски рад на подизању свести јавности о предностима електронске трговине у савременом дигиталном добу и јачању позиције и знања електронских трговаца, пре свега кроз едукативне програме и менторску и финансијску подршку.

Како је неповерење у интернет куповину главна баријера на страни тражње, жељена промена огледа се првенствено у подизању поверења потрошача у овај облик трговине, који постаје доминантан како на развијеним светским тржиштима (попут кинеског, америчког итд.) тако и на домаћем тржишту. Такође, жељене промене укључују и смањење обима (онлајн) сиве економије применом мера и активности које омогућавају олакшан прелазак из сиве зоне у легалне токове, као и унапређење знања електронских трговаца у циљу бољег позиционирања на тржишту и достизања конкурентне предности.

Визија је усмерена и на дужи период од периода спровођења Програма, јер се на тај начин остварују неопходни услови за континуиран развој електронске трговине, која незауостављиво расте и развија се у складу са константним развојем савремених

информационо комуникационих технологија. У прилог овоме говори и чињеница да се инфраструктура неопходна за развој електронске трговине брзо развија у светским оквирима, али се истовремено развијају и технолошки, правни и финансијски аспект електронског пословања, те је неопходно пратити тај темпо развоја.

- *идентификовање
жељене промене,
укључујући и њене
елементе и њихове
узрочно–последичне везе;*

Како је неповерење у интернет куповину главна баријера на страни тражње, жељена промена огледа се првенствено у подизању поверења потрошача у овај облик трговине, који постаје доминантан како на развијеним светским тржиштима (попут кинеског, америчког итд.) тако и на домаћем тржишту. Такође, жељене промене укључују и смањење обима (онлајн) сиве економије применом мера и активности које омогућавају олакшан прелазак из сиве зоне у легалне токове, као и унапређење знања електронских трговаца у циљу бољег позиционирања на тржишту и достизања конкурентне предности.

- *идентификовање
заинтересованих страна
односно појединаца,
група, правних лица или
организација које имају
интерес или су под
утицајем мера којима се
спровode јавне политике;*

Програм је намењен трговцима који обављају електронску трговину, предузећима која пружају поштанске/курирске услуге и потрошачима Републике Србије, као и инспекцијским органима који спроводе инспекцијски надзор на тржишту електронске трговине.

Циљне групе Програма су:

- трговци који обављају електронску трговину, пре свега мала и средња предузећа;
- женској популацији у области електронске трговине;
- привредна друштва/предузетници који пружају поштанске/курирске услуге;
- потрошачи;
- надлежни инспекцијски органи.

**Дефинисање циљева
јавне политике, које
подразумева:**

- *Општи циљ утврђен
стратегијом или другим
документом јавне
политике (концепт
политике или стратегија
ширег опсега) или
документом развојног
планирања у складу са
којима се иста усваја
(преузимање посебног
циља из стратегије, или
концепта политике, ако*

Општи циљ Програма за развој е-Трговине јесте унапређење и даљи развој електронске трговине у Републици Србији.

се програмом разрађују ти документи, односно дефинисање општег циља ако се програм независно развија)

- Дефинисање посебних циљева, по правилу, до три посебна циља;

Програм развоја е-Трговине предвиђа реализацију мера и активности којима се остварују следећи посебни циљеви:

- 1) Отклањање баријера на страни понуде и на страни тражње на тржишту е-трговине
- 2) Јачање инфраструктуре у електронској трговини
- 3) Унапређење законодавног и институционалног оквира у области електронске трговине

- Преузимање показатеља учинка на нивоу општих циљева (показатељи ефеката), ако се програмом разрађују ти документи и дефинисање показатеља резултата на нивоу до три посебна циља (показатељи исхода)

Циљеви	Показатељ на нивоу циља	Почетна вредност	Циљна вредност	Извор провере
Унапређење и даљи развој електронске трговине у Републици Србији (општи циљ)	Раст промета у електронској трговини	289.000.000 евра	355.000.000 евра	www.statista.com
Отклањање баријера на страни понуде и на страни тражње на тржишту е-трговине (посебан циљ 1.1)	Промет у е-трговини	289.000.000 евра	355.000.000 евра	www.statista.com
Јачање инфраструктуре у електронској трговини (посебан циљ 1.2)	Број послатих експрес пакета	34.327.472	36.327.472	Годишњи извештаји РАТЕЛ-а
Унапређење законодавног и институционалног оквира у области електронске трговине (посебан циљ 1.3)	Број инспекцијских контрола у области е-трговине	60	100	Извештаји МТТТ

Сугеришемо предлагачу да дода показатеље за мерење напретка у постизању циљева, са почетним и циљаним вредностима и изворима провере. У оквиру акционог плана дефинисани су показатељи и позивамо предлагача да их представи у тексту Програма. Програм је усклађен са овим мишљењем.

Идентификовање мера јавне политике за постизање посебног

Мере и активности предложене овим програмом утврђене су у складу са наведеним посебним циљевима. Програмске мере и активности су комплементарне и треба их тумачити као целину.

циља, односно посебних
циљева;

Посебан циљ 1.1. Отклањање баријера на страни понуде и на страни тражње на тржишту електронске трговине

Мера 1.1.1. Јачање поверења потрошача у електронској трговини

Циљ мере: Ојачати поверење потрошача у електронску куповину и подићи свест јавности о предностима интернет куповине у савременом дигиталном добу како би се што већи број потрошача охрабрио да куповину робе/услуга почне да обавља преко интернета.

Показатељ на нивоу мере: Број потрошача који купују преко интернета

Финансијска средства потребна за реализацију мере: 12.200.000,00 динара

Извори:

- буџетска средства: 10.000.000,00 динара (5.000.000,00 динара у 2019. години + 5.000.000,00 у 2020. години)

- донаторска средства : 2.200.000,00 динара

Мера 1.1.2. Јачање позиције електронских трговаца на тржишту Републике Србије

Циљ мере: Сетом едукативних и информативних активности у оквиру ове мере ојачава се положај, пружа подршка и подиже ниво знања трговаца који продају робу/услуге преко интернета, а све у циљу унапређења њихове интернет малопродаје

Показатељ на нивоу мере: Број трговаца који продају робу/услуге преко интернета

Финансијска средства потребна за реализацију мере: 27.000.000,00 динара

Извори:

- буџетска средства: 13.000.000,00 динара у 2020. години

- донаторска средства: 14.000.000,00 динара.

Посебан циљ 1.2. Јачање инфраструктуре у електронској трговини

Мера 1.2.1. Развој и унапређење логистичких токова у електронској трговини

Циљ мере: Унапредити логистичке токове у електронској трговини и омогућити да испорука производа на адресу потрошача буде брза и ефикасна, као и да задовољава законске рокове испоруке и добре пословне обичаје, на задовољство свих заинтересованих страна у том процесу (потрошача, трговца и курирске службе).

Показатељ на нивоу мере: Број приговора потрошача на тему испоруке производа

Финансијска средства потребна за реализацију мере: 2.000.000,00 динара

Извор: буџетска средства, 2.000.000,00 динара у 2020. години

Мера 1.2.2. Унапређење финансијске инфраструктуре у електронској трговини Србије

Циљ мере: Унапредити финансијску инфраструктуру у електронској трговини и подићи проценат трансакција које се одвијају електронским путем

Показатељ на нивоу мере: Број трансакција/плаћања преко интернета у динарима
Финансијска средства потребна за реализацију мере: 3.000.000,00 динара
Извор: буџетска средства, 3.000.000,00 динара у 2020. години

Посебан циљ 1.3. Унапређење законодавног и институционалног оквира у области електронске трговине

Мера 1.3.1. Унапређење законодавног оквира у области електронске трговине

Циљ мере: Унапредити прописе из области електронске трговине како би, пре свега, потрошач као кључни учесник на тржишту имао потпуну заштиту у интернет куповини. Такође, реализација ове мере доприноси и ефикаснијем инспекцијском надзору у овој области и бољем разумевању законских обавеза у области електронске трговине од стране привреде.

Показатељ на нивоу мере: Број донетих законских аката који се односе на електронску трговину.

Финансијска средства потребна за реализацију мере: 1.000.000,00 динара.

Извор: буџетска средства, 1.000.000,00 динара у 2020. години.

Мера 1.3.2. Јачање капацитета инспекцијских органа надлежних за спровођење надзора у области електронске трговине.

Циљ мере: Унапредити и ојачати капацитет инспекцијских органа надлежних за спровођење надзора у области електронске трговине, првенствено тржишне инспекције, како би се ојачао инспекцијски надзор у овој области и унапредила борба против (онлајн) сиве економије.

Показатељ на нивоу мере: број инспектора који су прошли обуку у области електронске трговине.

Финансијска средства потребна за реализацију мере: 6.000.000,00 динара.

Мера 1.3.3. Унапређење сарадње кључних актера (државних институција, привреде и академске заједнице) у циљу развоја електронске трговине у Републици Србији.

Циљ мере: Укључити привреду и академску заједницу у планирање и спровођење активности надлежних органа чија реализација доприноси системској анализи тржишта електронске трговине и његовом развоју.

Показатељ на нивоу мере: број одржаних заједничких догађаја.

Финансијска средства потребна за реализацију мере: 1.000.000,00 динара.

Извештај о анализи опција, у складу са

У објављеном тексту Програма е-Трговина нема анализе опција.
Дајемо пример анализе опција из **Програма „е-Папир”**

У оквиру главе 7.
Реализација циљева и активности предлагач је за

чланом 55. став 1. тачка 7) Уредбе;

Имајући у виду промену коју треба остварити и циљ који треба достићи, анализирани су и рангиране четири опције представљене у наредној табели.

Табела 39. Пример поређења опција.

Опције / Критеријуми	Status quo опција	Опција секторске оптимизације административних поступака	Опција свеобухватне оптимизације административних поступака	Опција свеобухватне оптимизације административних поступака који се односе на привредне субјекте
Смањење административних трошкова	-	+ -	+	+ -
Транспарентност и предвидљивост окружења	-	+ -	+	+ -
Расположива средства	+	+	-	+
Капацитет за спровођење	+	+ -	-	+
Одрживост процеса оптимизације	-	+ -	+ -	+
Приоритет на нивоу Владе	-	+ -	+	+
Коначна оцена	-2	+1	+ 1	+4

При анализи опција највише пажње је посвећено економским, финансијским и управљачким ефектима, као и ризицима за спровођење реформе, на основу чега су формулисани критеријуми за рангирање опција. У складу са наведеним, критеријуми који се односе на смањење административних трошкова и достизање транспарентног и предвидљивог пословног окружења су циљно оријентисани критеријуми и покривају економске ефекте, док критеријум који се односи на расположивост средстава за спровођење реформе покрива финансијске ефекте. Такође, критеријуми који се односе на расположивост капацитета за спровођење оптимизације (укидање, поједностављење и дигитализација)

спровођење сваког посебног циља одредио мере и набројао активности за спровођење мера. Сугеришемо предлагачу да промени назив ове главе тако да гласи: Мере за остваривање циљева и анализа њихових ефеката. Скрећемо пажњу предлагачу да је у овом делу потребно дати детаљнији опис мера и представити очекиване резултате и ефекте спровођења предложених мера. Такође, потребно је дати финансијску процену потребних средстава за реализацију сваке од мера, као и идентификацију могућих извора из којих ће се средства обезбедити. Сугеришемо предлагачу да изврши анализу ризика, односно да представи да ли постоји ризик за спровођење одређене мере.

Програм је делимично усклађен са овим мишљењем (недостаје представљање анализе ефеката мера (економских, друштвених, ефеката на животну средину,

административних поступака и њену одрживост покривају управљачке ефекте, док могућност установљења оптимизације административних поступака као приоритета на нивоу Владе представља начин за смањење ризика везаног за спровођење реформе (погледајте детаље анализе опција на: <https://rsjp.gov.rs/wp-content/uploads/Program-za-pojednostavljenje-administrativnih-postupaka-ePAPIR.pdf>)

Још један пример добре праксе поређења опција дат је у **Националном програму за ретке болести за период 2020–2022**¹⁴¹.

управљачких ефеката, као и анализа ризика).

**Идентификовање
механизама за
спровођење мера у
складу са чланом 55.
став 1. тачка 8) Уредбе;**

Пример из програма е-Трговина.

Носиоци активности Програма су Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Министарство финансија, Народна банка Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, а партнери у реализацији активности су пословне банке и други пружаоци платних услуга, Привредна комора Србије, *Еcommerce* асоцијација, релевантни факултети итд.

Саставни део овог програма је Акциони план за спровођење Програма за развој електронске трговине у Републици Србији за период 2019–2020. године.

Министарство трговине, туризма и телекомуникација ће извести Владу о реализацији Програма, као и о нивоу остварених посебних програмских циљева, достављањем Извештаја о реализацији мера и активности предвиђених овим програмом почетком 2021. године

У оквиру табеларног приказа акционог плана предлагач је као кровни документ јавне политике навео Закон о трговини. Овде је потребно навести хијерархијски виши плански документ у односу на Програм, што би у овом случају била Стратегија трговине Републике Србије до 2020. године, којој је као један од приоритетних подручја у трговинској политици дефинисан развој електронске трговине.

Предлагач за исказивање рокова за завршетак активности користи неодређени термин „континуирано”. Како је Програм орочен до 2020. године, сугеришемо да се рокови за реализацију активности прецизније временски дефинишу, односно да се одреди рок за

¹⁴¹ <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/drugiakt/2019/86/1/reg>

завршетак активности у оквиру периода важења Програма.

Програм је усклађен са овим мишљењима.

Одређење начина оцене постигнутих резултата, у складу са чланом 55. став 1. тачка 9) Уредбе;

Да би се остварио циљ Програма, планирано је да се спроведу следеће мере:

Посебан циљ 1.1. Отклањање баријера на страни понуде и на страни тражње на тржишту електронске трговине

Мера 1.1.1. Јачање поверења потрошача у електронској трговини

Циљ мере: Сетом едукативних и информативних активности у оквиру ове мере ојачава се положај, пружа подршка и подиже ниво знања трговаца који продају робу/услуге преко интернета, а све у циљу унапређења њихове интернет малопродаје

Показатељ на нивоу мере: Број трговаца који продају робу/услуге преко интернета

Мера 1.1.2. Јачање позиције електронских трговаца на тржишту Републике Србије

Циљ мере: Унапредити логистичке токове у електронској трговини и омогућити да испорука производа на адресу потрошача буде брза и ефикасна, као и да задовољава законске рокове испоруке и добре пословне обичаје, на задовољство свих заинтересованих страна у том процесу (потрошача, трговца и курирске службе).

Показатељ на нивоу мере: Број приговора потрошача на тему испоруке производа

Посебан циљ 1.2. Јачање инфраструктуре у електронској трговини

Мера 1.2.1. Развој и унапређење логистичких токова у електронској трговини

Циљ мере: Унапредити логистичке токове у електронској трговини и омогућити да испорука производа на адресу потрошача буде брза и ефикасна, као и да задовољава законске рокове испоруке и добре пословне обичаје, на задовољство свих заинтересованих страна у том процесу (потрошача, трговца и курирске службе).

Показатељ на нивоу мере: Број приговора потрошача на тему испоруке производа.

Информације резултатима спроведених консултација у складу са чланом 55. став 1. тачка 11) Уредбе

о Пример из програма е-Трговина – **Консултације са органима државне управе и учешће јавности**

Припреми и изради садржине овог програма претходила је и консултативна сарадња са релевантним представницима надлежних органа и организација, јавних предузећа и привреде. На почетку израде Програма за развој електронске трговине са Акционим планом за период 2019–2020. године, у јануару 2019. године одржан је уводни састанак на коме су

Предлагач је у глави 3. Веза са другим документима представио консултације које је спровело током процеса израде Програма. Позивамо предлагача да

осим чланова међуресорне Радне групе учествовали и представници јавних предузећа и привреде (ЈП „Пошта Србије”, *Ecommerce* групација и други), као и представници асоцијације трговаца (*Ecommerce* асоцијација) и друга заинтересована лица. На уводном састанку, између осталог, дискутовало се о трендовима и изазовима у области електронске трговине, главним баријерама које успоравају њен развој, као што је на пример неповерење потрошача, затим о проблемима у области логистике са фокусом на пословање курирских служби, методама плаћања у интернет куповини, изазовима прекограничне куповине укључујући девизна плаћања и царинске процедуре и сл. Закључено је да је потребно унапредити електронску трговину у Србији, као и да је креирање целовитог програмског документа који ће препознати кључне изазове у овој области и садржати мере и активности чија ће реализација допринети развоју тржишта електронске трговине, прави начин да се овој проблематици на системски и свеобухватан начин приступи.

Како су логистика и царина и плаћања у електронској трговини засебне тематске целине за које је утврђено да постоје посебни изазови и отворена питања, у оквиру консултативних процеса у јулу 2019. године одржане су две радионице на ове теме. Радионице су одржане у организацији Министарства трговине, туризма и телекомуникација у сарадњи са *USAID CFG* пројектним тимом у оквиру реализације пројекта „Јачање електронске трговине у Републици Србији”.

Интерактивној радионици на тему „Логистика и царина у електронској трговини” присуствовали су представници Управе царина, ЈП „Пошта Србије” и курирских служби са дугогодишњим искуством у обављању логистичких послова. На овој радионици присутнима је представљен предлог мера и активности из области логистике и царине у е-трговини, са чијом садржином су се учесници сложили, истакавши да предложене програмске мере могу значајно допринети унапређењу испоруке производа потрошачу, укључујући и испоруку у прекограничној интернет куповини. У оквиру радионице разматрани су практични примери из праксе и спроведена је дискусија о додатним активностима које је потребно реализовати како би испорука потрошачима била бржа и квалитетнија. Закључено је да је једна од активности која би унапредила логистику у е-трговини едукација курирских служби као субјеката који су у непосредном контакту са потрошачем имајући у виду да на основу утиска који стекне приликом испоруке робе, потрошач неретко креира мишљење и о е-трговцу од кога је робу поручио и о целокупној интернет куповини. Из тог разлога ова активност је уврштена у програмске активности, односно у Акциони план за спровођење овог програма.

Друга радионица, одржана на тему „Финансије и електронска трговина”, окупила је представнике Народне банке Србије, пословних банака и адвокатских канцеларија са експертизом у области финансија и девизних плаћања. На овој радионици представљена је студија случаја која обухвата девизна плаћања у електронској трговини, а потом је учесницима представљен предлог програмских активности у циљу унапређења финансијске инфраструктуре у е-трговини. Констатовано је да се у Србији још увек највише користи

након главе 9 Извештавање доносиоца Програма, дода нову тачки Консултације и да у ову главу пребаци текст о спроведеним консултацијама из главе 3.

У овој глави је потребно навести информације о резултатима спроведених консултација, а које обухватају податке о консултованим странама, обиму и методама консултација, питањима о којима се расправљало, затим примедбама и сугестијама који су узети у разматрање, као и примедбама које нису уважене, уз навођење разлога за њихово неприхватање.

Програм је делимично усклађен са овим мишљењем (недостају подаци о консултованим странама, обиму консултација и коментарима који су разматрани, односно примедбама које нису усвојене и разлозима за њихово неприхватање).

Део информације о консултативном процесу остао је у глави 3.

метода плаћања робе поузећем, те да је потребно афирмисати електронско банкарство и плаћање картицама, као безбедне и сигурне методе плаћања, те је промоција електронског банкарства једна од програмских активности за коју је закључено да је од изузетног значаја, као и да доприноси унапређењу знања и јачању поверења потрошача.

Наведени процеси сарадње и консултација спроведени су у складу са Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), и то чланом 31, којим је, између осталог, прописано да се током *ex-ante* анализе ефеката јавних политика спроводе консултације са заинтересованим странама и циљним групама, као и чланом 34. истог закона, којим је, између осталог, прописано да је током израде докумената јавних политика потребно обезбедити учешће заинтересованих страна и циљних група из реда привредних субјеката, струковних и других организација, као и представника државних органа и осталих учесника у планском систему који спроводе или у односу на које се спроводи та политика.

Процену финансијских средстава, потребних за реализацију сваке од мера и идентификацију извора из којих се та средства обезбеђују;

Пример из програма е-Трговина.

Средства за реализацију Програма у наредним годинама реализоваће се у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије и предвиђеним лимитима.

Укупан износ потребних буџетских финансијских средства за реализацију овог програма износи 30.000.000,00 динара, односно 5.000.000,00 динара у 2019. години и 25.000.000,00 динара у 2020. години.

Средства за реализацију Програма у 2019. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2019. годину („Службени гласник РС”, број 95/18) на разделу 32 – Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Програм 0703 – Телекомуникације и информационо друштво, Функција 460 – Комуникације, извор финансирања 01 – Општи приходи и примања буџета.

Средства за реализацију Програма у 2020. години биће планирана приликом израде буџета за наведени период у оквиру датих лимита на разделу Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Програма 0703 – Телекомуникације и информационо друштво, Функције 460 – Комуникације.

Поред наведеног, део средства за реализацију Програма у наредним годинама биће обезбеђен и из средстава донатора. Укупан износ потребних донаторских средства за реализацију овог програма износи 22.200.000,00 динара, односно 200.000,00 динара у 2019. години и 22.000.000,00 динара у 2020. години.

Предлагач је изоставио да у посебној глави представи процену финансијских средстава потребних за реализацију Програма, као и ефекте реализације Програма на буџет. У овом делу потребно је дати преглед финансијских средстава потребних за реализацију Програма, као и изворе из којих ће се обезбедити планирана средства, као и да одговори какве ће ефекте мере имати на јавне приходи и расходе, односно буџет.

Програм је делимично усклађен са овим мишљењем (недостају информације о очекиваним јавним приходима и расходима).

Процену финансијских ефеката реализације сваке од мера на буџет

Пример обрачунатих трошкова дат је и изнад у делу ове табеле који се односи на идентификовање мера јавне политике, за постизање посебног циља, односно посебних циљева

Информацију о прописима које би требало донети, односно изменити како би се реализовале мере јавне политике;

У Програму е-Трговина – таквих активности нема. Дајемо пример из Програма „е-Папир”.

- Доношење закона којим ће се прописати успостављање и функционалност Јавног регистра, Попис административних поступака за пословање на покрајинском нивоу, израда препорука за оптимизацију административних поступака за пословање на републичком и покрајинском нивоу, дигитализација 100 изабраних поступака
- успостављање нове организационе јединице у оквиру РСЈП, која ће се бавити оптимизацијом административних поступака и координацијом активности у вези са успостављањем Јавног регистра

Акциони план, састављен у форми прописаној чланом 58. Уредбе.

Пример из програма е-Трговина.
Саставни део овог програма је Акциони план за спровођење Програма за развој електронске трговине у Републици Србији за период 2019–2020. године..